EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 26.5.2021.
COM(2021) 255 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Piektais gada ziņojums par Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā

Saturs

1. Ievads 1
1.1. Turcija un bēgļu krīze 1
1.2. ES reakcija uz krīzi un mehānisma izveide 2
2. Mehānisma darbība 5
3. Finansiālās spējas, finansējuma ilgums un veids 6
4. Mehānisma īstenošana 8
5. Uzraudzība un izvērtēšana 15
6. Revīzija 17
7. Komunikācija un atpazīstamība 17
8. Secinājumi un turpmākā rīcība 18

1. Ievads

Saskaņā ar 8. panta 1. punktu Komisijas 2015. gada 24. novembra Lēmumā[1] par Savienības un dalībvalstu rīcības koordināciju, izmantojot koordinācijas mehānismu (turpmāk — "Lēmums"), Komisija regulāri informē Eiropas Parlamentu un Padomi par Bēgļu atbalsta mehānisma Turcijā (turpmāk — "mehānisms") īstenošanu. Lēmuma 8. panta 2. punkts paredz, ka Komisija katru gadu sniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par mehānisma īstenošanu. Pirmais gada ziņojums par mehānismu tika publicēts 2017. gada martā[2]. Tajā ir aprakstīta mehānisma funkcionēšana, pirmās darbības, kas veiktas tā īstenošanai, uzraudzība, izvērtēšanas sistēma, kā arī ar to saistītie komunikācijas pasākumi. Otrais, trešais un ceturtais ziņojums tika publicēts attiecīgi 2018. gada martā[3], 2019. gada aprīlī[4] un 2020. gada aprīlī[5]. Šis ziņojums aptver stāvokli līdz 2021. gada februāra beigām.

1.1. Turcija un bēgļu krīze

Sava ģeogrāfiskā izvietojuma dēļ Turcija ir būtiska uzņemšanas un tranzīta valsts bēgļiem un migrantiem. Pēc vēl nepieredzēta cilvēku skaita ierašanās Turcijā — galvenokārt Sīrijā, Irākā un Afganistānā notiekošo konfliktu dēļ — valstī ir uzņemti vairāk nekā četri miljoni bēgļu, kas ir lielākais skaits pasaulē. To vidū ir 3,6 miljoni reģistrētu Sīrijas bēgļu[6] un 330 000 reģistrētu bēgļu un patvēruma meklētāju, kas pārsvarā ieradušies no Afganistānas, Irākas, Irānas un Somālijas[7], [8]. Šis ārkārtīgi lielais skaits cilvēku ir atstājis būtisku ietekmi uz uzņēmējkopienām. Ieilgusī Sīrijas bēgļu pārvietošana Turcijā rada arvien lielākas sociālās kohēzijas problēmas starp bēgļiem, migrantiem un uzņēmējkopienām, jo īpaši apstākļos, ko raksturo ekonomiskā lejupslīde un Covid-19 pandēmijas ietekme uz darba tirgu.

Turcija turpina pielikt ļoti lielas pūles, lai uzņemtu gandrīz četrus miljonus bēgļu un migrantu un risinātu viņu vajadzības. Turcija ir atkārtoti paudusi apņemšanos īstenot ES un Turcijas 2016. gada marta paziņojumu[9], un tai bijusi būtiska nozīme migrācijas plūsmu efektīvas pārvaldības nodrošināšanā Vidusjūras austrumdaļas maršrutā. Lai gan nelielu laikposmu 2020. gada februārī un martā Turcija aktīvi mudināja migrantus pārvietoties tuvāk Grieķijas

[1] Komisijas Lēmums C(2015)9500 (2015. gada 24. novembris) par Savienības un dalībvalstu rīcības koordināciju, izmantojot koordinācijas mehānismu "Bēgļu atbalsta mehānisms Turcijai", kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2016. gada 10. februāra Lēmumu C(2016)855.

[2] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/170302_facility_for_refugees_in_turkey_first_annual_report.pdf.

[3] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/14032018_facility_for_refugees_in_turkey_second_annual_report.pdf.

[4] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/com_2019_174_f1_communication_from_commission_to_inst_en_v5_p1_1016762.pdf.

[5] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/fourth_annual_report_on_the_facility_for_refugees_in_turkey.pdf.

[6] https://en.goc.gov.tr/temporary-protection27.

[7] https://www.unhcr.org/tr/en/unhcr-turkey-stats.

[8] Turcijas patvēruma sistēmas specifiskā iezīme ir tā, ka valsts ir parakstījusi 1951. gada Ženēvas Konvencijas 1967. gada Ņujorkas protokolu ar atrunu. Attiecīgi lielākā daļa bēgļu Turcijā nevar pieteikties pilntiesīga bēgļa statusam, bet gan tikai "bēgļa statusam ar nosacījumiem", kas, ja tiek piešķirts, ļauj uzturēties valstī tikai līdz brīdim, kad atzītais bēglis tiek "pārmitināts uz trešo valsti".

[9] http://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

sauszemes robežai, minētais paziņojums 2020. gadā turpināja nodrošināt konkrētus rezultātus, proti, samazinājās neatbilstīgo un bīstamo robežas šķērsošanas gadījumu skaits un tika izglābtas dzīvības Egejas jūrā.

Kopīgajā paziņojumā par ES un Turcijas politisko, ekonomisko un tirdzniecības attiecību stāvokli[10] Eiropas Komisija un Augstais pārstāvis ierosināja priekšlikumus, kā efektīvāk un abpusēji izdevīgāk īstenot ES un Turcijas 2016. gada paziņojuma svarīgākos aspektus, jo īpaši migrācijas pārvaldības jomā: bez turpmākas kavēšanās atsākt atgriešanas procesu no Grieķijas salām (to sākt ar 1450 atgriežamām personām, kuru likumīgās pārsūdzību iespējas ir izsmeltas), kā arī pastiprināt pārmitināšanu no Turcijas uz Eiropas Savienību.

Eiropadome 2020. gada decembrī[11] apstiprināja, ka ES būtu gatava turpināt sniegt finansiālo palīdzību Sīrijas bēgļiem un uzņēmējkopienām Turcijā, un Eiropadomes locekļi savā 2021. gada marta paziņojumā[12] aicināja Komisiju sniegt priekšlikumu par Sīrijas bēgļu turpmāko finansēšanu Turcijā, kā arī Jordānijā, Libānā un citur reģionā. Viņi arī aicināja sadarboties ar Turciju migrācijas pārvaldības stiprināšanas jomā.

1.2. ES reakcija uz krīzi un mehānisma izveide

2015. gadā Eiropas Savienība un tās dalībvalstis nolēma palielināt savas politiskās un finanšu saistības, lai atbalstītu Turcijas centienus uzņemt bēgļus. Atbildot uz ES dalībvalstu aicinājumu piešķirt būtisku papildu finansējumu bēgļu atbalstam Turcijā, Komisija ar 2015. gada 24. novembra lēmumu, kas grozīts 2016. gada 10. februārī[13] un vēlreiz 2018. gada 14. martā un 24. jūlijā, izveidoja Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā. Mehānisms koordinē to resursu piešķiršanu, kas darīti pieejami no ES budžeta un dalībvalstu papildu iemaksām, kuras ietvertas ES budžetā kā ārējie piešķirtie ieņēmumi. Dalībvalstis uzņēmās politiskas saistības veikt valsts iemaksas saskaņā ar kopējo vienošanos, kas tika noslēgta starp ES dalībvalstīm un Eiropas Komisiju un ko dalībvalstu valdību pārstāvji pieņēma 2016. gada 3. februārī un atjaunināja, kad tika noslēgta vienošanās par mehānisma otro maksājumu daļu[14]. Kopējā vienošanās paredzēja arī nosacījumu sistēmu. Pirmajai mehānisma maksājumu daļai (2016.–2017. gadam) tika piešķirti pavisam 3 miljardi EUR. 3 miljardi EUR tika darīti pieejami papildus 345 miljoniem EUR[15], ko Komisija jau bija piešķīrusi Turcijai, reaģējot uz Sīrijas bēgļu krīzi pirms mehānisma darbības sākuma, un šī summa papildināja dalībvalstu divpusējo atbalstu[16]. Mehānisma otrajai maksājumu daļai (2018.–2019. gadam) tika darīti pieejami vēl 3 miljardi EUR, tādējādi kopējā mehānisma summa sasniedza 6 miljardus EUR.

[10] https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10101/2021/EN/JOIN-2021-8-F2-EN-MAIN-PART-1.PDF.
[11] https://www.consilium.europa.eu/media/47296/1011-12-20-euco-conclusions-en.pdf.
[12] https://www.consilium.europa.eu/media/48976/250321-vtc-euco-statement-en.pdf.
[13] Komisijas Lēmums C(2016) 60/03 (2016. gada 10. februāris) par Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā, ar ko groza Komisijas 2015. gada 24. novembra Lēmumu C(2015) 9500.
[14] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf.
[15] Finansējums, kas piešķirts 2013.–2015. gadā no dažādiem ārējiem finansēšanas instrumentiem, proti, Humānās palīdzības instrumenta (*HUMA*), Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*) un Stabilitātes un miera veicināšanas instrumenta (*IcSP*), arī vairākām darbībām, kuras īstenoja ES Trasta fonds reaģēšanai uz krīzi Sīrijā (ESTF).
[16] Kopš krīzes sākuma ES ir piesaistījusi visus tās rīcībā esošos politiskos un humānās palīdzības instrumentus, lai atbalstītu Sīrijas iedzīvotājus, no krīzes sākuma 2011. gadā kopīgi piešķirot 24,9 miljardus EUR humānajai, stabilizācijas un noturības palīdzībai https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/93313/node/93313_en.

Mehānisms sāka darboties 2016. gada 17. februārī ar pirmo mehānisma koordinācijas komitejas sanāksmi. Pēc šīs sanāksmes Komisija drīz sāka slēgt līgumus par pirmajiem mehānisma projektiem. Līdz 2020. gada 31. decembrim Komisija bija piešķīrusi visus mehānisma darbības līdzekļus. No pavisam 6 miljardiem EUR bija izmaksāts gandrīz 4,1 miljards EUR. Turklāt 2020. gadā 585 miljonus EUR[17] piešķīra ar mehānismu nesaistītas humānās palīdzības atbalstam Turcijā, tostarp 100 miljonus EUR palīdzības turpināšanai tādās jomās kā aizsardzība, veselības aprūpe un izglītība, un 485 miljonus EUR atbilstīgi budžeta grozījumiem, lai turpinātu Ārkārtas sociālās drošības tīklu (*ESSN*) un ar nosacījumiem pamatotu naudas pārvedumu izglītībai (*CCTE*).

ES un Turcijas valstu un valdību vadītāji 2016. gada 18. martā vēlreiz apliecināja savu apņemšanos īstenot kopīgo rīcības plānu un vienojās par turpmākiem pasākumiem, kuru mērķis ir stiprināt Turcijas un ES attiecības un risināt migrācijas krīzi[18]. Turcija un Eiropas Savienība atzina, ka ir vajadzīgi turpmāki ātri un apņēmīgi pasākumi. Precīzāk, 2016. gada 18. marta ES un Turcijas paziņojumā (turpmāk – "paziņojums") cita starpā bija pausts aicinājums izbeigt neatbilstīgo migrāciju no Turcijas uz ES, proti, izjaukt cilvēku kontrabandistu darbības modeli un piedāvāt migrantiem alternatīvus risinājumus, nevis riskēšanu ar dzīvību, un aicinājums paātrināt mehānisma īstenošanu.

2020. gadā joprojām bija ļoti svarīgi īstenot paziņojumu, lai nodrošinātu, ka ES un Turcija efektīvi un kopīgi risina migrācijas problēmas. Pēc 2020. gada februāra notikumiem uz Grieķijas un Turcijas robežas Eiropadomes priekšsēdētājs Šarls Mišels un Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena 9. martā tikās ar Turcijas prezidentu Redžepu Tajipu Erdoganu. Viņi vienojās, ka ir jāpārskata ES un Turcijas 2016. gada marta paziņojuma īstenošana, kurā mehānismam ir būtiska nozīme. Sarunas turpinājās līdz vasarai ES Augstā pārstāvja un Komisijas priekšsēdētāja vietnieka Žuzepa Borela un Turcijas ārlietu ministra Čavušoglu pārraudzībā.

2020. gadā kopējais no Turcijas ieceļojušo personu skaits ES bija 18 736, turpretī 2019. gadā — 75 974 (kritums par 75 %). Grieķijā reģistrēto ieceļojušo personu skaits bija 13 979, turpretī 2019. gadā — 73 627 (kritums par 81 %); Itālijā — 4191 persona, turpretī 2019. gadā — 1854 (pieaugums par 126 %); Bulgārijā — 232 personas un valdības kontrolētajās Kipras teritorijās tiešā veidā ar laivu — 334 personas, turpretī 2019. gadā — attiecīgi 199 un 294. Vienlaikus Kipras iestādes reģistrēja lielāku skaitu ieceļotāju no Turcijas, kuri šķērsoja Zaļo līniju. Kopumā 2020. gadā Kiprā ieradās 5900 neatbilstīgu migrantu vai nu tieši no Turcijas, vai arī caur teritorijām, kurās nav Kipras Republikas valdības efektīvas kontroles. Šis skaits 2019. gadā bija 7800.

Turcija turpināja saskarties ar migrācijas spiedienu, kas tomēr bija ievērojami mazāks nekā 2019. gadā. 2020. gadā Turcijā ieceļojušo personu skaits krasi samazinājās Covid-19 pandēmijas ietekmē. Kaut arī no Turcijas ieceļojušo personu skaits Grieķijā 2020. gada janvārī un februārī bija attiecīgi par 49 % un 22 % lielāks nekā 2019. gadā, no marta Turcijā

[17] Kopsumma atspoguļo gan darbības izmaksas 581,7 miljonu EUR apmērā, gan administratīvās izmaksas 3,3 miljonu EUR apmērā.

[18] http://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/.

un uz valsts ārējām robežām īstenotie pasākumi nepārprotami ietekmēja pārvietošanos un ceļošanu.

Lai gan Turcija ir atkārtoti paudusi apņemšanos efektīvi īstenot paziņojumu, 2020. gada 28. februārī Turcijas valdība paziņoja, ka pārtrauks kontrolēt sauszemes un jūras robežu ar Eiropu un atvērs ceļu migrantiem, kuri vēlas šķērsot robežu. Tā rezultātā gar sauszemes robežu ar Grieķiju tika uzbūvēta neformāla apmetne, kurā uzņēma gandrīz 25 000 migrantu un bēgļu. Sākot no 30. marta, Turcijas iestādes Covid-19 dēļ organizēja migrantu un bēgļu pārvešanu ārpus pierobežas un slēdza robežu ar Grieķiju un Bulgāriju, izņemot komerctransporta satiksmi. Turcijas iestādes norādīja, ka ir rīkojušās saskaņā ar ieviestajiem sabiedrības veselības piesardzības pasākumiem un ka šī rīcība nav jāuztver kā izmaiņas Turcijas politikā attiecībā uz neatbilstīgu migrantu izceļošanu pāri valsts robežām. Tiklīdz atcēla Covid-19 piesardzības pasākumus, migranti varēja brīvi piekļūt Grieķijas robežai, jo Turcijas valdībai nebija nekāda nodoma aizliegt pamest Turciju nevienam, kurš to vēlētos.

Turpinājās "viens pret vienu" pārmitināšanas shēmas īstenošana saskaņā ar paziņojumu. No 2016. gada aprīļa līdz 2021. gada februārim no Turcijas Eiropas Savienībā pārmitināja 28 621 Sīrijas bēgli. Kaut arī Covid-19 krīzes dēļ no 2020. gada aprīļa līdz jūnijam visā pasaulē uz laiku bija pārtrauktas pārmitināšanas operācijas, 2020. gadā tika pārmitinātas 2422 personas (aptuveni puse — pēc darbību atsākšanas, proti, no jūlija līdz decembrim).

Kopš 2016. gada saskaņā ar paziņojumu no Grieķijas salām uz Turciju atpakaļ nosūtīja 2140 migrantus, savukārt 2020. gadā — tikai 139. Covid-19 pandēmijas dēļ 2020. gada 16. martā Turcijas iestādes apturēja atgriešanas operācijas saskaņā ar paziņojumu līdz turpmākai informācijas sniegšanai. Lai gan 2020. gada jūlijā pārmitināšana no Turcijas atsākās, atgriešana no Grieķijas ir apturēta līdz pat šim brīdim. Atbildot uz Grieķijas iestāžu un Eiropas Komisijas vairākkārtējiem lūgumiem atsākt atgriešanas operācijas, Turcija uzsvēra, ka nav izpildīti nosacījumi attiecībā uz atgriešanas operācijām.

Dalībvalstis vēl nav aktivizējušas brīvprātīgo humanitārās uzņemšanas shēmu, kuru ir paredzēts īstenot, tiklīdz neatbilstīga robežšķērsošana starp Turciju un ES būs beigusies vai vismaz būtiski un ilgtspējīgi samazinājusies.

Covid-19

Covid-19 pandēmija joprojām būtiski ietekmē Turciju. Pēc krīzes uzliesmojuma Turcijā 2020. gada martā Komisija sazinājās ar Turcijas iestādēm, lai noskaidrotu, vai tām ir kāda konkrēta vajadzība pēc atbalsta reaģēšanas nolūkā. Tās apliecināja savu nodomu tupināt projektus saskaņā ar mehānismu un regulāru divpusēju *IPA* atbalstu, kā sākotnēji plānots. Pastiprināti apspriežoties ar Turcijas iestādēm, Komisija piekrita piešķirt ietaupītos mehānisma līdzekļus Covid-19 mērķiem tādā veidā, lai papildinātu jau esošos projektus, nevis izstrādātu jaunus. Komisija arī sazinājās ar mehānisma īstenošanas partneriem, lai iegūtu viņu novērtējumu par Covid-19 seku ietekmi uz mehānisma projektiem. Pēc šīs apspriešanās līdz 2023. gada jūnijam tika pagarināts īstenošanas laikposms tiem projektiem, kas izstrādāti saskaņā ar 2016. gada īpašo pasākumu 1,6 miljardu EUR apmērā, lai būtu iespēja sasniegt visu attiecīgo projektu mērķus.

Lai mazinātu Covid-19 ietekmi, saskaņā ar Bēgļu atbalsta mehānismu līdz 2020. gada beigām aptuveni 65 miljonus EUR pārvirzīja veselības aprūpes un sociāli ekonomiskā atbalsta pasākumiem (no visiem ar Covid-19 saistītajiem pasākumiem atbilstīgi ES finanšu instrumentiem, kuru kopsumma ir 105 miljoni EUR). Pasākumos ietilpa *SIHHAT I* projekta ārkārtas rezerves aktivizēšana 4,7 miljonu EUR apmērā, lai aprīkotu migrantu veselības centrus ar aizsardzības un dezinfekcijas līdzekļiem. Turklāt saskaņā ar mehānisma humānās palīdzības virzienu vairāk nekā 50 miljonus EUR pārdalīja humānās palīdzības sniegšanai virknē projektu, kas tika īstenoti, iestājoties Covid-19 krīzei. Konkrēti, *ESSN* un *CCTE* izsniedza naudas pabalstu atbalsta saņēmējiem. Saskaņā ar *ESSN* 2020. gada jūnijā un jūlijā vairāk nekā 1,7 miljoni atsevišķu bēgļu (810 000 mājsaimniecību) saņēma divus naudas pabalstus, katru 500 Turcijas liru (TL) apmērā, kuru kopsumma bija vairāk nekā 47 miljoni EUR. Saskaņā ar *CCTE* izglītības projektu 2020. gada 30. novembrī visi *CCTE* tiesīgie atbalsta saņēmēji neatkarīgi no vecuma un klases saņēma naudas pabalstu 85 TL apmērā kā vienreizēju maksājumu. Šis papildu naudas pabalsts tika kopumā 535 000 bērnu. Turklāt arī 20 000 mājsaimniecību, kas neietilpst *ESSN* atbalsta saņēmēju grupā, saņēma finansiālo palīdzību, pateicoties valsts mēroga pasākumam, ko ieviesa *UNHCR* kopā ar Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorātu (*DGMM*) un kam līdzekļus 8 miljonu EUR apmērā piešķīra humānās palīdzības fonds, kurš neietilpst šajā mehānismā. Palīdzībā, ko saistībā ar Covid-19 sniedza no ES Trasta fonda reaģēšanai uz krīzi Sīrijā, galvenā uzmanība bija pievērsta

2. Mehānisma darbība

Mehānisms ir koordinācijas mehānisms, kas ļauj ātri, lietderīgi un efektīvi mobilizēt ES palīdzību bēgļiem Turcijā. Mehānisms nodrošina pašreizējo ES finanšu instrumentu optimālu izmantošanu humānās un/vai attīstības palīdzības sniegšanai, lai visaptveroši un saskaņoti risinātu bēgļu un uzņēmējkopienu vajadzības[19].

[19] Komisijas Lēmuma C(2015) 9500 (2015. gada 24. novembris) 2. pants "Mehānisma mērķi".

Mehānisma koordinācijas komiteja sniedz stratēģiskas norādes par prioritātēm, atbalstāmo darbību veidu, piešķiramajām summām un izmantojamiem finanšu instrumentiem, kā arī vajadzības gadījumā par nosacījumiem, kas attiecas uz Turcijas saistību izpildi saskaņā ar ES un Turcijas 2015. gada 29. novembra kopīgo rīcības plānu (turpmāk – "kopīgais rīcības plāns")[20]. 2020. gadā, kas bija mehānisma īstenošanas piektais gads, notika viena koordinācijas komitejas sanāksme 2020. gada 5. novembrī. Covid-19 pandēmijas dēļ šī sanāksme noritēja virtuāli.

Mehānisma īstenošanas pamatprincipi ir ātrums, efektivitāte un lietderība, bet tajā pašā laikā arī pareiza finanšu pārvaldība. Ir svarīgi arī, lai mehānisma pasākumi būtu ilgtspējīgi un Turcijas iestādes būtu par tiem līdzatbildīgas. Palīdzības prioritārās jomas bija noteiktas, pamatojoties uz visaptverošu un neatkarīgu vajadzību izvērtējumu[21], īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātām grupām. Vajadzību izvērtējums tika atjaunināts 2018. gadā[22].

Mehānisms koordinē finansējumu no šādiem ārējās finansēšanas instrumentiem[23]: humānās palīdzības[24], Eiropas kaimiņattiecību instrumenta[25], attīstības sadarbības instrumenta[26], Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*)[27] un Stabilitātes un miera veicināšanas instrumenta[28]. Pasākumus, ko finansē no Savienības budžeta, īsteno saskaņā ar tās finanšu noteikumiem, ko piemēro gan tiešajai, gan netiešajai pārvaldībai.

Palīdzības īstenošanas priekšnoteikums ir tāds, ka Turcijai ir stingri jāievēro apņemšanās, kas paredzētas kopīgajā rīcības plānā un paziņojumā.

3. Finansiālās spējas, finansējuma ilgums un veids

Kopējais mehānisma koordinētais budžets ir 6 miljardi EUR, ko piešķir divās maksājumu daļās. Pirmās maksājumu daļas projekti tiek īstenoti ne vēlāk kā līdz 2021. gada vidum, savukārt otrās maksājumu daļas projekti — ne vēlāk kā līdz 2025. gada vidum (vairums projektu tiks pabeigti agrāk). Kopš 2020. gada beigām visi abu maksājumu daļu darbības līdzekļi ir piešķirti un par tiem ir noslēgti līgumi.

Izņēmuma kārtā Covid-19 krīzes dēļ līdz 2023. gada jūnijam tika pagarināts īstenošanas laikposms tiem projektiem, kas izstrādāti saskaņā ar 2016. gada īpašo pasākumu 1,6 miljardu EUR apmērā, lai būtu iespēja sasniegt visu attiecīgo projektu mērķus.

---

[20] Skatīt 5. panta 1. punktu Komisijas Lēmumā C(2015) 9500, kas grozīts ar Komisijas Lēmumu C(2016) 855.
[21] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf.
[22] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf.
[23] Eiropas kaimiņattiecību instrumenta un attīstības sadarbības instrumenta (ASI) iemaksas tika attiecīgi pārnestas uz Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu un ES trasta fondu un īstenotas saskaņā ar tiem. Būtībā visi mehānisma ieguldījumi ES trasta fondā (no *IPA* un mazāk — no ASI) tika īstenoti kā cita veida, nevis humānā palīdzība.
[24] Padomes Regula (EK) Nr. 1257/96 par humāno palīdzību, OV L 163, 2.7.1996., 1. lpp.
[25] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 232/2014, ar ko izveido Eiropas kaimiņattiecību instrumentu, OV L 77, 15.3.2014., 27. lpp.
[26] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 233/2014, ar ko izveido finanšu instrumentu sadarbībai attīstības jomā, OV L 77, 15.3.2014., 44. lpp.
[27] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 231/2014, ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu, OV L 77, 15.3.2014., 11. lpp.
[28] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 230/2014, ar ko izveido stabilitātes un miera veicināšanas instrumentu, OV L 77, 15.3.2014., 1. lpp.

Pirmā maksājumu daļa bija 3 miljardi EUR, no kuriem 1 miljards EUR tika piešķirts no ES budžeta, bet 2 miljardi EUR — no dalībvalstu divpusējā finansējuma[29]. Arī otrā maksājumu daļa bija 3 miljardi EUR, no kuriem ES budžets nodrošināja 2 miljardus EUR, bet dalībvalstis — 1 miljardu EUR[30].

Runājot par ES budžeta līdzekļiem, no 1 miljarda EUR, kas 2016.–2017. gadam tika piešķirts no ES budžeta, 2016. gadā tika izmantoti 250 miljoni EUR, bet 2017. gadā — 750 miljoni EUR. No 2 miljardiem EUR, kas 2018.–2019. gadam tika piešķirti no ES budžeta, 2018. gadā tika izmantoti 550 miljoni EUR, bet atlikusī daļa tika izmantota 2019. gadā.

Runājot par dalībvalstu iemaksām, pirmajai maksājumu daļai dalībvalstis 2016. gadā mehānismā ieguldīja 677 miljonus EUR, 2017. gadā — 847 miljonus EUR, 2018. gadā — 396 miljonus EUR un 2019. gadā — 80 miljonus EUR. Otrajā maksājumu daļā dalībvalstis 2018. gadā ieguldīja 68 miljonus EUR, 2019. gadā — 202 miljonus EUR un 2020. gadā — 265 miljonus EUR, savukārt atlikušos maksājumus ir plānots veikt līdz 2023. gadam. Dalībvalstis veic iemaksas tieši ES budžetā kā ārējos piešķirtos ieņēmumus saskaņā ar Finanšu regulas 21. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktu, un iemaksas tiek iedalītas Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta un humānās palīdzības budžeta pozīcijās.

Proporcija, kādā dalībvalstis veic *iemaksas* mehānismā, joprojām ir pietiekami atbilstoša proporcijai, kādā šo iemaksu veidotais finansējums tiek *izmaksāts* no mehānisma.

Saskaņā ar mehānisma humānās palīdzības virzienu summa 19,50 miljonu EUR apmērā tika paredzēta kā rezerve, lai vajadzības gadījumā finansētu reaģēšanas pasākumus, ja 2019. gadā no Sīrijas ieplūstu jauni bēgļi. Tā kā 2019. gadā rezerve netika izmantota, par šo summu 2020. gadā noslēdza līgumus attiecībā uz veselības aprūpes un aizsardzības pasākumiem, pabeidzot otrās maksājumu daļas plānošanu.

Komisija turpināja sniegt humāno palīdzību arī ārpus mehānisma piešķirtajiem līdzekļiem. Līdz šim kopumā 585 miljoni EUR[31] ir piešķirti ar mehānismu nesaistītas humānās palīdzības atbalstam Turcijā. Tie ietver 50 miljonus EUR humānajai palīdzībai, ko Komisija sākotnēji 2020. gada aprīlī piešķīra no humānās palīdzības gada budžeta, lai ārkārtējās situācijās turpinātu sniegt palīdzību tādās jomās kā aizsardzība, veselības aprūpe un izglītība, un papildu 50 miljonus EUR, ko piešķīra 2020. gada novembrī, lai varētu turpināt iepriekš minētos projektus. Turklāt 2020. gada jūlijā budžeta iestāde apstiprināja un piešķīra vēl 485 miljonus EUR atbilstīgi budžeta grozījumiem, lai turpinātu mehānisma galvenos projektus, t. i., Ārkārtas sociālās drošības tīklu (*ESSN*) un ar nosacījumiem pamatotu naudas pārvedumu izglītībai (*CCTE*).

[29] Kopējais dalībvalstu ieguldījuma sadalījums ir pieejams šeit: http://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/.

[30] https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

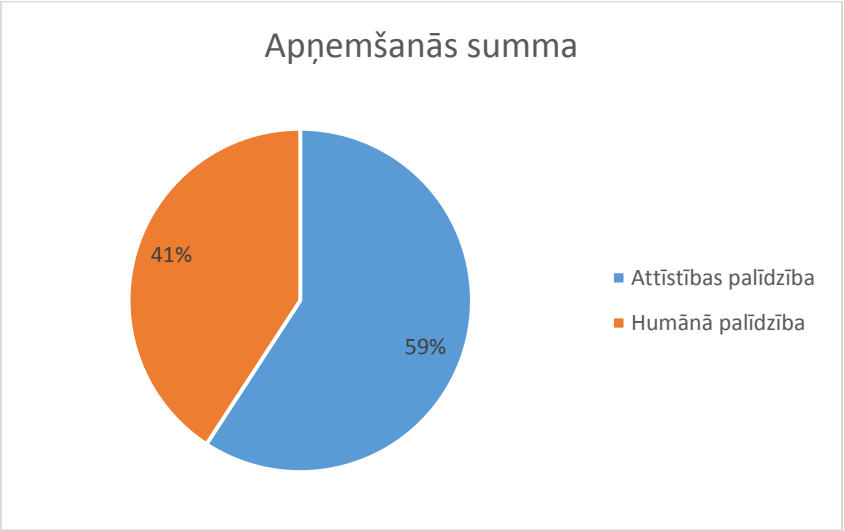
[31] Kopsumma atspoguļo gan darbības izmaksas 581,7 miljonu EUR apmērā, gan administratīvās izmaksas 3,3 miljonu EUR apmērā.

Līdz 2020. gada 31. decembrim Komisija bija piešķīrusi visus mehānisma darbības līdzekļus. No pavisam 6 miljardiem EUR bija izmaksāti vairāk nekā 4 miljardi EUR.

4. Mehānisma īstenošana

Mehānisms tiek īstenots kā humānā un attīstības palīdzība. Šiem virzieniem pirmajā maksājumu daļā tika piešķirti attiecīgi aptuveni 1,4 miljardi EUR un 1,6 miljardi EUR. Ņemot vērā to, ka Sīrijas krīze ir ieilgusi, otrās maksājumu daļas ietvaros pasākumi arvien vairāk ir vērsti uz sociāli ekonomiskā atbalsta pasākumiem un iztikas gūšanas iespēju radīšanu. Otrajā maksājumu daļā 1,04 miljardi EUR ir piešķirti humānajai palīdzībai, bet 1,9 miljardi EUR — attīstības palīdzībai[32].

Visā mehānismā humānās un attīstības palīdzības sadalījums ir šāds.

Pilnīga informācija sniegta projektu tabulā tiešsaistē[33].

Mehānisma plānošanu pabeidza 2019. gada decembrī, un no 2020. gada beigām līgumi ir noslēgti par visu mehānisma darbības finansējumu 6 miljardu EUR apmērā, no kuriem 4,072 miljardi EUR ir izmaksāti.

Svarīgi norādīt, ka mehānisma ietvaros sniegtās palīdzības pamatā ir projekti. Izmaksāšana ir atkarīga no progresa mehānisma pasākumu īstenošanā.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta tiem bēgļiem un patvēruma meklētājiem, kas nav no Sīrijas. Mehānisma pasākumi vienmēr ir vērsti uz to, lai iesaistītu vietējās kopienas, kuras uzņem bēgļus.

Humānā palīdzība nodrošina atbalstu visneaizsargātākajiem bēgļiem, sniedzot paredzamu un cilvēka cienīgu atbalstu, kas palīdz risināt pamatvajadzības un nodrošināt aizsardzību. Ar

[32] Līdzekļu atlikums 60 miljonu EUR apmērā ir piešķirts mehānisma īstenošanas administratīvajam un darbības atbalstam

[33] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf.

to arī cenšas novērst trūkumus pakalpojumu sniegšanā, izmantojot specializētas aģentūras un partnerus veselības un izglītības jomā ārkārtas situācijās. ES humānā palīdzība pamatojas uz 2007. gada Eiropas konsensu par humāno palīdzību[34], kurā noteikts, ka ES kā humānās palīdzības sniedzēja ievēro humānās palīdzības principus — cilvēcību, neitralitāti, objektivitāti un neatkarību, kā tas noteikts LESD 214. pantā un Humānās palīdzības regulā (Regula (EK) Nr. 1257/96)[35, 36].

Kopā ar 21 partneri mehānisma humānās palīdzības virzienā ir īstenoti pavisam 65 projekti saskaņā ar mehānisma pirmo un otro maksājumu daļu. Šo projektu mērķis ir segt Turcijā esošo visneaizsargātāko bēgļu pamatvajadzības, nodrošināt viņiem aizsardzību, izglītību un veselības aprūpi. Saskaņā ar pirmo maksājumu daļu humānajai palīdzībai tika piešķirti aptuveni 1,4 miljardi EUR un par tiem tika noslēgti līgumi, bet tika izmaksāti 1,3 miljardi EUR, savukārt saskaņā ar otro maksājumu daļu ir noslēgti līgumi par 1,04 miljardiem EUR un līdz 2021. gada 31. janvārim tika izmaksāti 964 miljoni EUR.

Attīstības palīdzība sniedz atbalstu ilgāka termiņa vajadzībām bēgļu veselības aprūpes, izglītības un sociāli ekonomiskās attīstības jomā, jo īpaši attiecībā uz piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem un iztikas gūšanas iespējām, kā arī pašvaldības infrastruktūrai. Tā ir vērsta arī uz neaizsargātām grupām, un tās pasākumi ietver dzimumu aspektu, piemēram, to mērķis ir pasargāt sievietes un meitenes pret seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību un uzlabot seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pieejamību.

Mehānisma attīstības virzienā turpināja to 26 projektu īstenošana, par kuriem līgumi noslēgti saskaņā ar pirmo maksājumu daļu, un ir sasniegts atzīstams progress. 15 no šiem projektiem tika īstenoti saskaņā ar ES Reģionālo trasta fondu reaģēšanai uz krīzi Sīrijā (ESTF) pavisam 293 miljonu EUR apmērā, kas papildina piešķīrumu, kurš tiek pārvaldīts tieši ar Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta starpniecību[37].

Īstenošanas partneriem ir izmaksāti 1,75 miljardi EUR no kopumā 3,5 miljardiem EUR, kas attīstības palīdzībai tika piešķirti pirmajā maksājumu daļā[38]. Saskaņā ar otro maksājumu daļu 2020. gada decembrī tika noslēgti līgumi par visiem piešķirtajiem 1,9 miljardiem EUR, no kuriem 418 miljonus EUR izmaksāja līdz februāra beigām. Mehānisma attīstības virzienā ir noslēgti 16 jauni līgumi.

Mehānisma pasākumi pa prioritārajām jomām

Progress abu mehānisma maksājumu daļu finansētās palīdzības plānošanā un īstenošanā pa prioritārajām jomām ir izklāstīts tālāk.

[34] Padomes un dalībvalstu valdību pārstāvju kopīgais paziņojums.
[35] Padomes Regula (EK) Nr. 1257/96 (1996. gada 20. jūnijs) par humāno palīdzību.
[36] Eiropas Komisijas humānās palīdzības pamatā ir ikgadēji valstu humānās palīdzības īstenošanas plāni (*HIP*). Komisijas un tās partneru sadarbību humānās palīdzības jomā regulē Komisijas finanšu un administratīvie pamatnolīgumi ar starptautiskām organizācijām un partnerattiecību pamatnolīgumi ar nevalstiskajām organizācijām.
[37] Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta līdzekļus saskaņā ar mehānismu pārvalda atbilstīgi ārējās darbības noteikumiem, kas iekļauti Finanšu regulas otrās daļas IV sadaļā un tās piemērošanas noteikumos.
[38] Šajā summā iekļauti arī līdzekļi, kas izmaksāti projektos, kurus īsteno ES Reģionālais trasta fonds reaģēšanai uz krīzi Sīrijā, bet kas vēl nav segti no ES budžeta.

Izglītība

Vairāk nekā 1,5 miljardus EUR no mehānisma līdzekļiem piešķīra izglītības prioritārajai jomai, tostarp 545 miljonus EUR[39] izglītības infrastruktūrai.

Saskaņā ar mehānisma humānās palīdzības virzienu vairāk nekā 181 miljonu EUR piešķīra izglītībai. Turpinās ar nosacījumiem pamatota naudas pārveduma izglītībai (*CCTE*) veiksmīga īstenošana, kas atbalsta bērnu bēgļu uzņemšanu skolās un skolas apmeklēšanu, katru otro mēnesi nodrošinot bēgļu ģimenēm maksājumus ar nosacījumu, ka skolēni regulāri apmeklē skolu. Mehānisma atbalsts *CCTE* beidzās 2020. gada oktobrī. Tomēr *CCTE* var turpināties līdz 2022. gada sākumam, jo ES budžeta iestāde 2020. gada jūlijā piekrita papildināt programmu ar 85 miljoniem EUR atbilstīgi budžeta grozījumiem. Sākot no 2020. gada decembra gandrīz 670 000 bērnu vismaz vienu reizi ir saņēmuši pabalstu no *CCTE* programmas, un 90 % no visiem bēgļu bērniem uzņēma *CCTE* atbalstītās izglītības programmās. Ar mehānisma pirmās un otrās maksājumu daļas nodrošināto humānās palīdzības finansējumu ir atbalstīta arī neformālā izglītība (paātrinātās mācību programmas) un uzņemšana ārpusskolas nodarbībās.

Mehānisma attīstības palīdzību sāka īstenot 2019. gada otrā ceturkšņa beigās, izmantojot Valsts izglītības ministrijai (*MoNE*) piešķirto papildu tiešo dotāciju (ar nosaukumu *PIKTES*[40]) 400 miljonu EUR apmērā, lai atbalstītu ministrijas centienus palielināt Sīrijas bērnu integrāciju un piekļuvi kvalitatīvai izglītībai. Saskaņā ar *PIKTES* līdz 2020. gada jūnija beigām 2019.–2020. mācību gada izglītības programmās bija uzņemts 686 581 Sīrijas bērns. Ievērojams progress ir panākts attiecībā uz agrīnās bērnības izglītības (*ECE*) ieviešanu, atbalstot kopumā 115 133 bērnus — aptuveni vienādās daļās Sīrijas bēgļu un uzņēmējkopienas bērnu. To Sīrijas bērnu un jauniešu skaits, kuri pabeidza papildu (koriģējošās) un iekavētās mācības, palielinājās no 80 243 līdz 90 233. Izglītības sistēmas mācīšanas kapacitātes atbalstam kopumā 3954 izglītības darbiniekiem ir sniegts atbalsts atalgojuma vai citu finansiālo stimulu veidā un 177 019 izglītības darbiniekiem ir sniegta apmācība, lai viņus sagatavotu bēgļu bērnu īpašajām vajadzībām. 2020. gada otrajā ceturksnī skolotāju apmācības lielākoties bija pievērstas attālinātajai mācīšanai, psihosociālā atbalsta sniegšanai Sīrijas bērniem un komunikācijas uzlabošanai ar bērniem un ģimenēm pandēmijas laikā. 2020. gada jūnijā 3886 *PIKTES* skolotāji darba vietā apguva tiešsaistes apmācību, kas bija pievērsta attālinātajai izglītībai ar mērķi atbalstīt bērnu labklājību pandēmijas laikā un tam, kā vadīt *EBA*[41] tiešsaistes stundas.

Paātrinātajā mācību programmā (*ALP*), kuru kopīgi ieviesa *UNICEF* un *MoNE*, izmantojot humānās palīdzības finansējumu, ir sasniegts atzīstams progress — līdz 2020. gada janvārim tajā uzņemts 19 881 apmācāmais. Progress ir panākts arī ar stipendiju piešķiršanu augstākās izglītības atbalstam. Līdz 2020. gada jūnijam bēgļiem bija piešķirtas 1332 stipendijas augstākās izglītības iestāžu apmeklēšanai, tostarp 19 bēgļu bērniem ar invaliditāti. Mehānisms turpināja sniegt atbalstu izglītības infrastruktūras attīstībai un skolu pārslodzes

[39] Šeit ietilpst tīras enerģijas projekts 40 miljonu EUR apmērā, ko īsteno saskaņā ar ESTF (*FRIT 1*).
[40] Sīriešu bērnu integrācijas izglītības sistēmā veicināšana (*PIKTES*).
[41] Izglītības informātikas tīkls

mazināšanai. Līdz 2020. gada jūnijam modernizēja vairāk nekā 3900 izglītības iestādes (tostarp *ECE* centrus). Modernizācija lielākoties attiecās uz 2120 pirmskolu renovāciju un/vai aprīkošanu. Līdz 2020. gada decembra beigām bija palielinājies jaunuzcelto skolu skaits — no 40 skolām līdz 102. Turpinās aptuveni 260 skolu būvniecība. Turklāt tīras enerģijas projekts 40 miljonu EUR apmērā, kas noslēgts saskaņā ar pirmo maksājumu daļu, ar diviem saules enerģijas parkiem un jumta paneļiem piegādā enerģiju 120 skolām. Tika pabeigta paneļu uzstādīšana uz trīs skolu jumtiem. Tā kā būvniecības nozare cieta no to pasākumu nelabvēlīgajām sekām, kas tika īstenoti saistībā ar Covid-19, nācās pagarināt īstenošanas laikposmu līdz 2023. gada vidum.

Aizsardzība

Saskaņā ar mehānismu kopumā aptuveni 211 miljoni EUR ir piešķirti aizsardzībai, galvenokārt ar humānās palīdzības virziena projektu starpniecību.

Mehānisma humānās palīdzības virziens ir atbalstījis bēgļu reģistrēšanu un pārbaudi, lai legalizētu viņu statusu Turcijā un atvieglotu viņu piekļuvi pakalpojumiem. Papildus atsevišķiem aizsardzības pasākumiem, kuru mērķis ir novērst nepilnības un reaģēt uz konkrētām vajadzībām un riskam pakļautām personām, aizsardzība ir integrēta arī citos humānās palīdzības stratēģijas pīlāros (pamatvajadzībās, veselības aprūpē un izglītībā). Vispārējais mērķis ir labāk risināt bēgļu neaizsargātības jautājumu, legalizēt viņu statusu un nodrošināt viņiem piekļuvi plašākam publisko un ANO/NVO pakalpojumu tīklam. Turklāt projekti, kurus finansēja ar ES Trasta fondu reaģēšanai uz krīzi Sīrijā, ir palīdzējuši bēgļus uzņemt kopienu centros un neaizsargātus bēgļus nosūtīt tālāk uz attiecīgajiem dienestiem.

2019. gada jūlijā tika pieņemts īpašais pasākums, saskaņā ar kuru 2020. gada beigās tika noslēgts līgums par tiešu dotāciju Darba, ģimenes un sociālo pakalpojumu ministrijai 20 miljonu EUR apmērā. Projekta mērķis ir uzlabot preventīvo un aizsargājošo sociālo pakalpojumu sniegšanu visneaizsargātākajiem bēgļiem un uzņēmējkopienas locekļiem. Tā pamatā ir humānās palīdzības atbalsts, kuru līdz šim brīdim sniedz saskaņā ar mehānismu, lai apvienotu sadarbību humānās palīdzības un attīstības jomā, kā noteikts mehānisma otrās maksājumu daļas stratēģiskajās ievirzēs.

Tiešā dotācija patlaban ir uzsākšanas posmā. Notiek tehniskās palīdzības grupas atlase, projekta biroja izveide un projekta dokumentācijas precizēšana. ES delegācija un *ECHO* ĢD vietējie darbinieki sāka rīkot regulāras sanāksmes, lai veidotu pāreju no mehānisma pirmās maksājumu daļas uz otro.

Veselība

800 miljonus EUR no mehānisma līdzekļiem piešķīra veselības aprūpes prioritārajai jomai.

Galvenais mehānisma atbalsta pīlārs ir *SIHHAT 1* projekts — tieša dotācija Turcijas Veselības ministrijai (*MoH*) 300 miljonu EUR apmērā. Projekts atbalsta ministrijas centienus nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu taisnīgu pieejamību bez maksas 3,6 miljoniem bēgļu. Jau darbojas 177 migrantu veselības centri (MVC), un patlaban projektā ir nodarbināti 3420 sīriešu izcelsmes veselības aprūpes darbinieki. Projekta īstenošanas gaita joprojām ir apmierinoša, un ir gūti jūtami rezultāti šajā jomā. 2020. gada aprīlī sāka izmantot ārkārtas rezervi 4,7 miljonu EUR apmērā, lai risinātu ar Covid-19 saistītās vajadzības. Lai pilnībā

īstenotu dažus svarīgus pasākumus, bija nepieciešams divus mēnešus ilgs pagarinājums līdz 2021. gada 31. janvārim, bet tas neradīja papildu izmaksas. Vienlaikus saskaņā ar ESTF tika turpināts Pasaules Veselības organizācijas (PVO) projekts, kuru iepriekš finansēja no humānās palīdzības virziena un kurā ietilpst atbalsts migrantu veselības apmācības centriem, Sīrijas medicīnas personāla apmācībai un Sīrijas ārstu un medicīnas māsu sertifikācijai darbam migrantu veselības centros.

2020. gada decembrī ar *MoH* tika parakstīts līgums par papildu projektu *SIHHAT 2* "Atbalsts migrantu veselības aprūpes pakalpojumiem Turcijā" (210 miljoni EUR), lai nodrošinātu sinhronizāciju ar *SIHHAT 1* projekta noslēgumu un turpinātu migrantu veselības aprūpes pakalpojumus līdz 2023. gada beigām. 2020. gada decembrī ar Eiropas Padomes Attīstības banku (*CEB*) tika parakstīts līgums 90 miljonu EUR apmērā par papildinošu mazizmēra veselības infrastruktūras un iekārtu iepirkumu. Ir pagarināts termiņš līgumiem par divu mehānisma finansētu slimnīcu būvniecību Kilisas un Hatajas provincēs (kopsummā par 90 miljoniem EUR, sadarbībā ar *Agence Française de Développement* (*AFD*) un *CEB*) saskaņā ar pirmo maksājumu daļu, lai tādējādi ņemtu vērā Covid-19 dēļ zaudēto laiku īstenošanai.

Humānās palīdzības partneri joprojām sniedz ierobežotu skaitu statisko un mobilo pakalpojumu, lai reaģētu uz steidzamām un neatrisinātām veselības aprūpes vajadzībām, jo īpaši fizioterapijas un fiziskās rehabilitācijas jomā. Kopš 2020. gada decembra *SIHHAT 1* projektā ir integrēti daži specializēti veselības aprūpes pakalpojumi, piemēram, garīgās veselības un psihosociālā atbalsta jomā, savukārt vairums pasākumu seksuālās un reproduktīvās veselības jomā un seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanas jomā ir integrēti *SIHHAT 1* projektā jau no 2019. gada oktobra saskaņā ar mehānisma pārejas stratēģiju.

Joprojām pastāv bažas par veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību bēgļiem ārpus viņu sākotnējās reģistrācijas provinces vai pārvietojoties — šādos gadījumos pieejamie pakalpojumi aprobežojas ar vakcīnām un neatliekamās palīdzības pakalpojumiem. Tas negatīvi ietekmē bēgļus, kuri pārvietojas, sezonas darbiniekus un bēgļus, kas ir pārmitināti citās provincēs. Komisija cieši uzrauga politiskās izmaiņas, un tās mērķis ir ar mobilajiem *SIHHAT* veselības aprūpes projektiem sasniegt šīs problēmas skartos bēgļus.

Pašvaldību infrastruktūra

Šai prioritārajai jomai piešķīra 380 miljonus EUR no mehānisma otrās maksājumu daļas.

Pēc 2018. gada decembrī izsludinātā uzaicinājuma izteikt interesi tika provizoriski atlasīti vairāki projekti finansēšanai no otrās maksājumu daļas. Sarunas ar *AFD* par pirmo līgumu veiksmīgi noslēdza 2019. gada decembrī, un tā papildinājumu parakstīja 2020. gada decembrī. 2020. gada septembrī parakstīja otru līgumu ar Pasaules Banku. Šajos projektos ietilpst pasākumi, ar kuriem paredzēts uzlabot piekļuvi pašvaldības pakalpojumiem ūdensapgādes, notekūdeņu un cieto atkritumu apsaimniekošanas jomā bēgļu pieplūduma visvairāk skartajos apgabalos, kā arī šo pakalpojumu kvalitāti. Turklāt tika pabeigtas sarunas ar *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (*KfW*), un 2020. gada jūlijā tika parakstīts līgums par 25 miljoniem EUR atpūtas infrastruktūrai, lai atbalstītu sociālo kohēziju. ESTF projektā, ko

īsteno saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmu (*UNDP*), turpinās vienas mehāniskās bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas iekārtas būvniecība Gaziantepā.

Pamatvajadzības un sociāli ekonomiskais atbalsts

Vairāk nekā 2,83 miljardi EUR no mehānisma līdzekļiem ir piešķirti pamatvajadzībām un sociāli ekonomiskajam atbalstam.

Šajā prioritārajā jomā pasākumu mērķis ir nodrošināt visneaizsargātāko bēgļu pamatvajadzību apmierināšanu un palielināt viņu noturību un pašapgādes spēju. Tas ļautu pakāpeniski pāriet no atkarības no sociālās palīdzības uz lielāku neatkarību un iztikas iespējām.

Saskaņā ar mehānisma atbalstu pamatvajadzību jomā vairāk nekā 2,6 miljoni bēgļu ir saņēmuši palīdzību, lai varētu dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi. Vislielākais atbalsts tiek sniegts ar humānās palīdzības sociālās programmas jeb Ārkārtas sociālā drošības tīkla (*ESSN*) starpniecību, kas katru mēnesi ar debetkaršu sistēmas palīdzību piešķir vairāk nekā 1,8 miljoniem neaizsargātu bēgļu naudas līdzekļus, kurus viņi var tērēt bez ierobežojumiem un dažādiem mērķiem. Saskaņā ar jaunāko nolīgumu ar Starptautisko Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrību federāciju par *ESSN 3* šai galvenajai programmai 2019. gada beigās piešķīra mehānisma finansējumu 500 miljonu EUR apmērā. Pašreizējo *ESSN 3* atbalstu bēgļu pamatvajadzībām Turcijā ir plānots izbeigt 2021. marta beigās. Piešķirot *ESSN* atbalstam ar mehānismu nesaistītu papildinājumu 400 miljonu EUR apmērā, ko budžeta iestāde apstiprināja 2020. gada jūlijā saistībā ar iepriekš minētajiem budžeta grozījumiem, *ESSN* atbalstu varēs turpināt vismaz līdz 2021. gada beigām[42].

Atbilstīgi mehānisma pārejas stratēģijai un ņemot vērā to, ka Sīrijas krīze ir ieilgusi, mehānisma attīstības virziena pasākumi arvien vairāk ir vērsti uz sociāli ekonomiskā atbalsta pasākumiem un iztikas gūšanas iespēju radīšanu. Lai turpinātu atbalstīt visneaizsargātāko bēgļu pamatvajadzības, 2020. gada decembrī Komisija parakstīja līgumu par tiešu dotāciju Darba, ģimenes un sociālo pakalpojumu ministrijai 245 miljonu EUR apmērā, lai varētu nodrošināt ikmēneša finansiālo atbalstu, kas ir salīdzināms ar sociālo palīdzību, kuru sniedz neaizsargātām personām atbilstīgi Turcijas sociālā nodrošinājuma sistēmai. Pēc sagatavošanas posma beigām atbalsta saņēmēji varētu sākt saņemt maksājumus 2021. gada jūlijā. Projekts būtu jāīsteno paralēli ar *ESSN*, un no tā jāsniedz atbalsts vientuļo vecāku mājsaimniecībām, veciem cilvēkiem, kā arī cilvēkiem ar invaliditāti un ļoti smagu invaliditāti. Gandrīz ir pabeigta projekta vadības grupas atlase, un patlaban notiek projekta biroja izveide un projekta dokumentācijas precizēšana. ES delegācija un *ECHO* ĢD vietējie darbinieki ir sākuši rīkot regulāras sanāksmes, lai koordinētu *ESSN* un tiešās dotācijas paralēlu īstenošanu.

Bēgļiem joprojām tiek sniegts papildu sociāli ekonomiskais atbalsts tādā veidā, lai nodrošinātu viņiem piekļuvi darba tirgum. Šā atbalsta mērķis ir uzlabot bēgļu nodarbināmību, un tas nodrošina profesionālo un prasmju apmācību, valodu apgūšanu, karjeras konsultēšanu,

[42] https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200706IPR82727/meps-approve-EU585-million-to-support-syrian-refugees-in-neighbouring-countries.

apmācības programmas darbavietā un darba atļauju izsniegšanas procesa vienkāršošanu gan Sīrijas bēgļiem, gan uzņēmējkopienām. Sadarbībā ar Turcijas Mazās un vidējās rūpniecības attīstības organizāciju (*KOSGEB*) tiek piešķirtas nelielas dotācijas uzņēmējiem un sniegta uzņēmējdarbības apmācība gan Sīrijas bēgļu, gan uzņēmējkopienu jaunuzņēmumiem un esošajiem uzņēmējiem. Cits Pasaules Bankas patlaban īstenots projekts atbalsta sieviešu vadītas sociālās uzņēmējdarbības modeļa izstrādi un ieviešanu, lai nodrošinātu gan neaizsargātām Sīrijas bēglēm, gan Turcijas sievietēm ilgtspējīgu iespēju gūt ienākumus. Projekti tiks īstenoti vismaz līdz 2025. gada vidum.

Pēc 2018. gada decembrī izsludinātā uzaicinājuma īstenošanas partneriem izteikt interesi 2019. gada decembrī tika parakstīti divi līgumi ar *Expertise France* un Starptautisko Migrācijas politikas attīstības centru (*ICMPD*). Šo līgumu mērķis ir sniegt atbalstu jaunuzņēmumiem, mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem, piešķirot mikrodotācijas, nodrošinot uzņēmējdarbības apmācību un darbaudzināšanu, piedāvājot profesionālo apmācību un stažēšanos. 2020. gada septembrī Komisija parakstīja vēl četrus līgumus ar Pasaules Banku par pasākumiem, kuru mērķis ir palielināt bēgļu un uzņēmējkopienu nodarbināmību un prasmju pilnveidi, uzlabot sniegtos pakalpojumus, kas saistīti ar profesionālo izglītību un apmācību, tirgus piedāvājuma un pieprasījuma saskaņošanu, radīt labvēlīgu vidi uzņēmumu izaugsmei, reģistrācijai un paplašināšanai, kā arī atbalstīt darbvietu radīšanu lauksaimniecības nozarē. Pasākumi ir vērsti gan uz bēgļiem, gan uz uzņēmējkopienām, cenšoties stimulēt sociālo kohēziju un apkarot stereotipus, kas rada sociālo spriedzi. Visus četrus līgumus parakstīja pēc tam, kad starp Eiropas Komisiju un Pasaules Banku jau laikus bija noslēgts jauns pamatnolīgums, ar kuru reglamentē visas ES finansētās darbības. Turklāt abus papildu līgumus ar *KfW* parakstīja attiecīgi 2020. gada novembrī un decembrī, un 2020. gadā tika panākta vienošanās par nelielu papildinājumu *ICMPD* projektam, kuru finansēja no ietaupītajiem izsludinātā uzaicinājuma līdzekļiem.

Migrācijas pārvaldība

Saskaņā ar pirmo maksājumu daļu mehānisms šajā prioritārajā jomā ir finansējis divus projektus par kopsummu 80 miljoni EUR.

Pirmais projekts sniedza ES atbalstu, lai palielinātu Turcijas Krasta apsardzes spējas veikt meklēšanas un glābšanas operācijas. Otrā projekta mērķis bija atbalstīt Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorātu (*DGMM*), kurš pārvaldīja atgriešanas pasākumus no ES. Abi projekti ir pabeigti; otro noslēdza 2019. gada decembrī.

Dzimumu līdztiesības aspekti mehānisma projektos

Komisija ir apņēmusies īstenot ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānu II (*GAP*) "Meiteņu un sieviešu dzīves pārveidošana, pateicoties ES ārējām attiecībām, 2016.–2020. gads" un ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānu III "Kopīgi pretī pasaulei, kurā valda dzimumu līdztiesība, 2021.–2025. gads", kuru mērķis ir ES ārējā darbībā uzlabot dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas sievietēm. Šajā kontekstā sieviešu un meiteņu cilvēktiesību veicināšana, aizsardzība un īstenošana, dzimumu līdztiesība un sieviešu un meiteņu iespēju nostiprināšana ir visaptverošas ES prioritātes un mērķi, kas veido pamatu mehānisma pasākumiem.

Konkrētāk, mehānisma humānās palīdzības virzienu regulē *ECHO* 2013. gada dzimumpolitika "Dzimums humānajā palīdzībā: dažādas vajadzības, pielāgoti risinājumi". Tāpēc partneri tiek aicināti veikt dzimumaspekta analīzi programmas sākumā, pielāgot programmas struktūru un ieviešanu atbilstoši atšķirīgajiem dzimumu grupu riskiem un iespējām un ziņot par rezultātiem, izmantojot datus, kas sadalīti pēc dzimuma.

Tā dzimumu līdztiesības jautājumi tiek ņemti vērā visos mehānisma projektos un tiek integrēti. Mehānisma pasākumi tiek veidoti tā, lai veicinātu vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu vīriešiem un sievietēm, zēniem un meitenēm. Lai to uzraudzītu, tiek vākti dati sadalījumā pēc dzimuma. Integrēta pieeja dzimumu līdztiesības nodrošināšanai tiek apvienota ar speciāliem pasākumiem, kas izstrādāti, lai nodrošinātu progresu šajā jomā. Mehānisms sadarbojas ar īstenošanas partneriem, kuriem ir liela pieredze šīs pieejas izmantošanā un spēja iesaistīties dialogā ar Turcijas varas iestādēm. To skaitā ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu fonds (*UNICEF*), ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas iestāde (*UN Women*) un Starptautiskā Darba organizācija (SDO).

5. Uzraudzība un izvērtēšana

Mehānisma uzraudzības un izvērtēšanas sistēma tika izstrādāta tā, lai to ieviestu pakāpeniski un pastāvīgi uzlabotu.

Rezultātu satvars

Mehānisma rezultātu satvars atspoguļo paša mehānisma stratēģisko satvaru, kā arī konkrētās darbības, kas tiek īstenotas saskaņā ar mehānismu, un to loģisko satvaru. Rezultātu satvara pirmā versija tika izstrādāta no 2016. gada augusta līdz 2017. gada martam, apspriežoties ar galvenajām ieinteresētajām personām, tostarp mehānisma koordinācijas komiteju un attiecīgajām Turcijas iestādēm un Komisijas dienestiem. Pirmais projekts tika iesniegts koordinācijas komitejai 2017. gada martā, savukārt pārskatītā versija — 2018. gada novembrī.

2019. gada aprīlī mehānisma sekretariāts iesāka mehānisma rezultātu satvara pārskatīšanas procesu, lai to aktualizētu un saskaņotu ar pārskatīto mehānisma stratēģiju un prioritārajām jomām atbilstīgi mehānisma otrajai maksājumu daļai. Mērķis bija pārbaudīt abu maksājumu daļu rezultātu rādītāju konsekvenci un izmaiņas un nodrošināt mehānisma darbības rādītāju uzraudzību un rezultātu paziņošanu gan tiešo rezultātu, gan iznākumu līmenī. Pārskatītā rezultātu satvara galīgais projekts, ko izstrādāja, konsultējoties ar īstenošanas partneriem, tostarp attiecīgajām Turcijas iestādēm, tika iesniegts koordinācijas komitejai. Ziņošanu saskaņā ar pārskatīto rezultātu satvaru sāka 2020. gada jūlijā.

Uzraudzība un ziņošana mehānisma līmenī

Uzraudzība mehānisma līmenī tika sākta 2017. gada pavasarī. Uzraudzības datus tiešo rezultātu līmenī rada īstenošanas partneri atbilstīgi savam pienākumam, kas paredzēts katrā līgumā. Pirmoreiz uzraudzības dati tika pieprasīti 2017. gada maijā, kam sekoja trīs ziņošanas cikli 2017. gadā. Ziņošanas cikli turpinājās arī 2018., 2019. un 2020. gadā. Pamatojoties uz tiem, mehānisma uzraudzības ziņojumi tika publicēti divreiz gadā, un jaunākais no tiem ir par

laikposmu līdz 2020. gada jūnijam[43]. Ziņošanu saskaņā ar pārskatīto rezultātu satvaru sāka no 2020. gada 1. jūlija, un 2020. gadā iesāka divus uzraudzības un ziņošanas ciklus. Nākamo pusgada ziņojumu ir paredzēts iesniegt koordinācijas komitejai 2021. gada jūnijā.

Tehniskā palīdzība uzraudzībai

Komisija 2017. gada maijā pieņēma pirmo Komisijas īstenošanas lēmumu, ar ko izveido Bēgļu atbalsta mehānisma Turcijā uzraudzības, izvērtēšanas, revīzijas un komunikācijas atbalsta pasākumu. Tas deva iespēju iepirkt tehnisko palīdzību, lai atbalstītu mehānisma uzraudzību gan darbības/līguma līmenī, gan mehānisma līmenī. Uzraudzības tehniskās palīdzības līgums tika parakstīts 2018. gada janvārī un tiek īstenots. Uzdevumam ir divas atsevišķas daļas. Pirmā no tām ir atbalsts uzraudzībai un ziņošanai mehānisma līmenī. Tas ietver rezultātu satvara periodisku pārskatīšanu un bāzes līnijas vērtību un mērķvērtību pārskatīšanu, kā arī rādītāju aprēķina metodes un ar tām saistītās pamatnostādnes. Tehniskās palīdzības grupas uzdevums ir arī palīdzēt mehānisma sekretariātam iegūt to uzraudzības datu pirmā līmeņa analīzi, kas tiek vākti reizi ceturksnī, un palīdzēt tam divreiz gadā sagatavot mehānisma uzraudzības ziņojumu. Uzdevuma otra daļa ir atbalsts ES delegācijai mehānisma attīstības virziena ietvaros finansēto darbību/līgumu uzraudzībai, kas ietver datu verificēšanu regulāros vai *ad hoc* uzraudzības apmeklējumos. Dažu mehānisma pasākumu apmēra un darbību ģeogrāfiskās izkliedes dēļ delegācijai ir nepieciešams atbalsts pārbaužu veikšanā uz vietas.

Līdz 2020. gada decembra beigām bija pabeigti 161 uzraudzības apmeklējumi: *ROM* eksperti veica sešus uz rezultātiem vērstus (*ROM*) uzraudzības apmeklējumus, tehniskās palīdzības grupa (*SUMAF*) veica 51 apmeklējumu un attiecīgie ES delegācijas programmu vadītāji veica 104 pārbaudes uz vietas / uzraudzības apmeklējumus. Kopumā 68 % no visiem šiem uzraudzības apmeklējumiem bija vērsti uz līgumiem, kuros tieši pārvalda *IPA* un ESTF līdzekļus[44].

Komisija 2019. gada novembrī pieņēma otro atbalsta pasākumu, lai papildinātu, turpinātu un izmantotu ar pirmo atbalsta pasākumu gūtos rezultātus. Mehānisma humānās palīdzības pīlārs tiek uzraudzīts saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem. Visas darbības, ko finansē saskaņā ar humānās palīdzības īstenošanas plāniem (HIP), uzraudzīja *ECHO* ĢD vietējie darbinieki Turcijā un reģionālais *ECHO* ĢD birojs Ammānā, kā arī centrālā biroja darbinieki uzraudzības apmeklējumos. Covid-19 ierobežojumu dēļ uzraudzības apmeklējumu skaits bija mazāks salīdzinājumā ar 2019. gadu. Līdz 2021. gada februāra beigām bija pabeigti 52 uzraudzības apmeklējumi projektu līmenī. Tomēr 30 uzraudzības apmeklējumi no visiem 52 notika attālināti ar tiešsaistes platformu starpniecību, savukārt 22 apmeklējumi tika veikti klātienē.

Izvērtēšana

Mehānisma pasākumi tiek izvērtēti trīs dažādos līmeņos: ir darbības līmeņa izvērtējumi, mehānisma portfeļa līmeņa izvērtējumi un citi ar mehānismu saistīti izvērtējumi. Ir pabeigti

[43] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/201022_fmr.pdf.
[44] Kumulatīvās summas no 2017. gada.

vai turpinās pieci mehānisma izvērtējumi darbības un portfeļa līmenī un seši ar mehānismu saistīti izvērtējumi. Komisija 2018. gada decembrī ierosināja mehānisma stratēģisko starpposma izvērtēšanu, kas sākās 2019. gada martā. Izvērtējumā jānovērtē mehānisma ieguldījums izglītības, veselības, sociāli ekonomiskā atbalsta un migrācijas pārvaldības prioritārajās jomās 2016.–2019./2020. gadā. Tam būtu jāsniedz attiecīgajiem Komisijas dienestiem, mehānisma koordinācijas komitejai, citām ieinteresētajām personām un plašai sabiedrībai vispārējs neatkarīgs mehānisma darbības novērtējums, īpašu uzmanību pievēršot tā starpposma rezultātiem, kas novērtēti attiecībā pret tā mērķiem. Izvērtējuma mērķis ir arī apkopot gūto pieredzi un sniegt reāli izpildāmus ieteikumus, kā uzlabot pašreizējās un iespējamās turpmākās darbības. Pēdējo izvērtēšanas ziņojumu ir paredzēts iesniegt koordinācijas komitejai 2021. gada jūnijā.

6. Revīzija

Pēc 2018. gada novembrī publicētā Eiropas Revīzijas palātas īpašā ziņojuma par mehānismu[45] Komisija turpina ieviest tā ieteikumus. Atzīstams progress ir panākts attiecībā uz visiem ieteikumiem, jo īpaši attiecībā uz pārejas stratēģijas izstrādi, ar mehānismu mobilizēto instrumentu papildināmību un netiešā atbalsta izmaksu samazināšanu.

7. Komunikācija un atpazīstamība

Kopš mehānisma darbības paša sākuma atpazīstamība un komunikācija ir bijušas vienas no galvenajām prioritātēm. Mehānismam ir ļoti liela nozīme vēstījuma nodošanā par ES pastāvīgo un spēcīgo atbalstu bēgļiem un uzņēmējkopienām Turcijā. 2017. gada komunikācijas stratēģija joprojām ir vispārējais komunikācijas pasākumu satvars, kura mērķis ir uzlabot mehānisma finansēto darbību atpazīstamību.

Pasākumi un ceremonijas

2020. gadā Covid-19 dēļ lielākā daļa klātienes pasākumu un ceremoniju tika pārnesta uz tiešsaistes platformām un tīmekļsemināriem. Festivāli, skolu izlaidumi, projektu atklāšanas pasākumi, semināri, konferences u. c. notika virtuāli tiešsaistes platformās un pārtapa tīmekļsemināros. 2020. gadā Gaziantepā, Kilisā un Kajseri notika vairāki augsta līmeņa apmeklējumi. Apvienoto Nāciju Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*) oktobrī Izmirā rīkoja projekta atklāšanu, kurā pulcējās lauksaimnieki un ES pārstāvji. Gads noslēdzās ar mehānisma pēdējo astoņu līgumu parakstīšanas ceremoniju, kurā piedalījās vairāki īstenošanas partneri un Turcijas viceprezidenta birojs.[46] ES humānās palīdzības partneri visā Eiropā īstenoja vairākus digitālās komunikācijas pasākumus, informējot Eiropas iedzīvotājus par ES atbalstu bēgļiem Turcijā.

2020. gada martā Pasaules pārtikas programma Eiropas Parlamentā sarīkoja izstādi ar nosaukumu "*Colours of Hope*". Covid-19 ierobežojumu dēļ izstādi varēja apmeklēt tikai tie, kuriem bija piekļuve Eiropas Parlamentam, taču mākslas darbus reklamēja arī sociālajos

[45] https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_LV.pdf.
[46] https://www.avrupa.info.tr/en/pr/eu-completes-contracting-under-eur-6-billion-package-support-refugees-and-host-communities.

plašsaziņas tīklos. 2020. gada decembrī Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pusmēness biedrību federācija (*IFRC*) un *ECHO* ĢD iesāka *ESSN* projekta digitālās komunikācijas kampaņu "*Power To Be*"[47]. Līdz 2021. gada janvārim kampaņa bija sasniegusi vairāk nekā 16 miljonus cilvēku Austrijā, Francijā, Rumānijā, Spānijā un Turcijā. Kampaņai būtu jāturpinās 2021. gada pirmajā ceturksnī. Ar *UNICEF* rīkotās digitālās kampaņas "*I choose education*" palīdzību sešās ES valstīs tika veicināta *CCTE* programma, kas sasniedza kopumā vairāk nekā 24 miljonus cilvēku.

Atspoguļojums plašsaziņas līdzekļos

Mehānisma humānā palīdzība 2020. gadā bija pieminēta vairāk nekā 80 nozīmīgos starptautiskos drukātos un audio/vizuālos ziņojumos. 2020. gada martā Turciju apmeklēja humānās palīdzības un krīžu pārvarēšanas komisārs kopā ar ES Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos un Komisijas priekšsēdētājas vietnieku Žuzepu Borelu. Komisārs Lenarčičs apmeklēja humānās palīdzības projektus Gaziantepā un Kilisā. Preses punkts Gaziantepā publicēja ziņojumus piecos valsts dienas laikrakstos un preses aģentūrās, kā arī aptuveni 80 digitālajos avotos.

Svarīga vispārējās komunikācijas stratēģijas daļa ir bijusi audiovizuālu materiālu izmantošana mehānisma pasākumu demonstrēšanai. Tomēr Covid-19 krīze ir smagi ietekmējusi Komisijas un īstenošanas partneru komunikācijas plānus, kuri bija attiecīgi jāpielāgo. Īstenošanas partneri tika aicināti veidot video par savu projektu sasniegumiem, izmantojot cilvēkstāstus. Laikposmā no 2020. gada janvāra līdz 2021. gada februārim tika izveidoti vairāk nekā 40 video par pasākumiem, kas īstenoti saskaņā ar mehānismu. ES delegācijas un *ECHO* ĢD Turcijas biroja informācijas un komunikācijas grupas regulāri popularizē mehānisma projektus. Par šiem projektiem plaši stāstīja lielas starptautiskās raidorganizācijas, tostarp *TRT World*, *Fox TV* un *Anadolu Agency*.

8. Secinājumi un turpmākā rīcība

2020. gadā tika panākts liels progress mehānisma izmantošanā. Par visu mehānisma darbības finansējumu ir noslēgti līgumi, un vairāk nekā 4 miljardi EUR ir izmaksāti. Mehānisms turpināja sniegt tik ļoti vajadzīgo palīdzību bēgļiem un uzņēmējkopienām Turcijā.

Eiropadome 2020. gada decembrī apstiprināja, ka ES būtu gatava turpināt sniegt finansiālo palīdzību Sīrijas bēgļiem un uzņēmējkopienām Turcijā, un 2021. gada martā Eiropadome aicināja Komisiju sniegt priekšlikumu par Sīrijas bēgļu turpmāko finansēšanu Turcijā, kā arī Jordānijā, Libānā un citur reģionā.

Turpmākie pasākumi cita starpā ir šādi:

- *efektīva visu projektu turpmāka īstenošana, lai atbalstītu bēgļus un uzņēmējkopienas, saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principiem;*
- *starpposma izvērtējuma pabeigšana, kā arī turpmākie pasākumi un izvērtējuma ieteikumu īstenošana;*
- *ar mehānismu saistītu komunikācijas pasākumu turpmāka īstenošana;*

[47] https://powertobe.ifrc.org/.

- *mehānisma koordinācijas komitejas sanāksmju rīkošana 2021. gada pavasarī un rudenī;*
- *turpmāka atbalsta iespēju meklēšana bēgļiem un uzņēmējkopienām Turcijā.*